

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЦИНИ ТА ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

УДК 371.315+376.68

Гевка О.І.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ ІФНМУ

Івано-Франківський національний медичний університет

Щорічно зростає кількість студентів-іноземців у вищих медичних закладах України, зокрема й у ІФНМУ, що зумовлено високою якістю медичної освіти та фінансовою доступністю навчання. В свою чергу це стимулює розвиток медичної науки та освіти нашої держави, а також її інтеграцію у міжнародне науково-освітнє співтовариство. Викладання предмету на кафедрі гістології, цитології та ембріології іноземним громадянам сприяє формуванню висококваліфікованих спеціалістів, оскільки базується на індивідуальному підході та стимулює студентів постійно готуватися до практичних занять, підвищує мотивацію до самостійної роботи, розвиває клінічне мислення та комунікативні навички.

Ключові слова: вища освіта, студенти-іноземці, гістологія, цитологія та ембріологія.

Вступ

Головним напрямком розвитку вищої медичної освіти України є постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; піднесення вищої освіти України до рівня вищої освіти розвинутих країн світу та її інтеграції у міжнародне науково-освітнє співтовариство [3,11,12]. Впровадження кредитно-модульної системи в університеті підвищує якість вищої освіти фахівців і забезпечує на цій основі конкурентоспроможність випускників української вищої школи в європейському і світовому освітньому просторі [1,6]. Одним із найважливіших завдань, які стоять перед вищими медичними навчальними закладами України, є підготовка лікарів із належним рівнем знань та практичних вмінь [2,7,9,10,13]. Навчання іноземних громадян у медичному ВУЗі є вагомим складовою, що стимулює розвиток вітчизняної медичної школи та сприяє підвищенню престижу медичного університету.

В ІФНМУ кількість іноземних студентів із різних країн світу щорічно зростає. Для студентів-іноземців перші роки навчання є особливо складними, адже відбувається їхня адаптація до нового соціального середовища. Часто психологічна готовність до навчання та рівень володіння мовою, на якій проводиться навчання (англійською, російською чи українською) є недостатніми [4]. Тому забезпечення високої якості навчального процесу та індивідуального підходу при підготовці лікарів серед іноземних громадян є одним із провідних питань у роботі кафедри гістології, цитології та ембріології. У зв'язку з цим заняття проводяться згідно методичних розробок

для викладачів та методичних рекомендацій для студентів по темах, які відповідають вимогам реформованої медичної освіти. Навчальні заняття відповідно до навчального плану включають лекції, практичні заняття та самостійну роботу студентів.

Ефективність лекції значною мірою залежить від чіткості та послідовності розгортання її змісту. У процесі підготовки до лекції викладачі з'ясовують співвідношення її змісту зі змістом наявних підручників та навчальних посібників із дисципліни. Зміст лекції ґрунтується на власному погляді викладача на матеріал, його самостійному трактуванні, а не дублюванні підручника чи посібника. Зміна та модернізація системи вищої освіти передбачає впровадження сучасного викладання предметів, а також залучення новітніх інтерактивних методик і методів викладання. До них належать мультимедійні презентації з численними фотографіями, таблицями, схемами, відеофільмами, що є особливо цінними для кращого сприйняття іноземними студентами лекційного матеріалу [5,8,11]. У процесі читання лекції важливо активізувати розумову діяльність студентів. Для цього в проміжках між поданням навчальної інформації лектор використовує різноманітні прийоми: запитання; уміння викликати у студентів сумнів; наводить приклади клінічних ситуацій, інформує про найновіші відкриття та здобутки у світі медицини. Така форма бесіди дозволяє зняти монотонність викладу лекції, стимулює мислення та підвищує інтерес до навчання в слухачів. Запорукою ефективності лекції є вдало підібраний фактичний матеріал. Однак переважанню лекції фактами нерідко

призводить до зниження її наукової цінності [2]. З огляду на це лекції вибудовують на матеріалі, який буде поглиблюватися і розширюватися на практичних заняттях.

Під час проведення лекцій для студентів іноземних країн викладачі кафедри гістології, цитології та ембріології дотримуються певних вимог: доведення до студентів мети лекції та належне її мотивування; доступність і науковість викладу; повторення важливих теоретичних положень; завершення кожного питання лекції підсумком і мотивованим переходом до наступного; емоційність викладу для підтримання уваги студентів.

Важливим питанням у навчальній роботі студентів-іноземців під час лекції є конспектування. Воно корисне з огляду на те, що допомагає навчитися одночасно робити кілька справ: слухати, писати, аналізувати, розмірковувати; під час записів на лекції у студента одночасно працює кілька аналізаторів – він слухає, дивиться, пише. Така комплексна діяльність сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу та інтенсивнішому розвитку наукового мислення майбутнього лікаря.

Особлива увага приділяється практичним заняттям, оскільки всі теми з дисципліни «Гістологія, цитологія та ембріологія» складають необхідну базу для навчання на клінічних кафедрах і є важливими для практичної діяльності лікаря. Завдяки високій кваліфікації та досвіду викладачів кафедри гістології, цитології та ембріології, а також невеликій кількості студентів у групах, є можливим застосування індивідуального підходу до кожного студента. Використовуючи спеціально розроблені та адаптовані для студентів іноземних країн методичні рекомендації англійською та російською мовами, студент має змогу ознайомитися з темою практичного заняття, контрольними запитаннями для самопідготовки, із завданнями для самостійної роботи на занятті, а також із переліком корисних основних і допоміжних джерел літератури.

Організація навчального процесу, згідно з кредитно-модульною системою, спонукає студентів систематично готуватися до практичних занять упродовж навчального року. На практичному занятті здійснюється поточний контроль їхніх знань за допомогою опитування, із використанням мультимедійного забезпечення, таблиць, схем. Перевірка й оцінювання знань та умінь студентів - активний процес, що є важливою складовою процесу навчання. Адже результат контролю - це показник співвідношення між поставленими цілями навчання і досягнутими результатами; це основа оцінки навчальних досягнень студентів, яка характеризує рівень оволодіння студентами знань, умінь і навичок, згідно з вимогами навчальних програм. У процесі перевірки й оцінювання знань, викладачі кафедри гістології, цитології та ембріології не лише фіксують фактичні знання, уміння студентів, а й роз'яснюють незрозумілі питання, наголошують

на актуальності теми та допомагають зрозуміти взаємозв'язок між вивченням гістологічної будови тканин чи органів та розвитком у них патологічних змін, що зумовлюють хвороби в пацієнтів. Тож можна впевнено зазначити, що такий комплексний підхід впливає на результати всього навчального процесу, оскільки забезпечує підвищення якості навчально-виховного процесу, а значить і підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних лікарів. Наступним етапом практичного заняття є індивідуальна аудиторна робота студентів. Хоч вона і здійснюється під контролем викладача, проте вчить самостійно працювати над визначеними завданнями, аналізувати отриману інформацію та стимулює розвиток самостійного мислення у студентів-іноземців, як майбутніх лікарів. Використання клінічних ситуаційних задач значно підвищує засвоєння теоретичного матеріалу студентами. Вирішення таких тестових навчальних завдань у процесі вивчення гістології, цитології та ембріології істотно збільшує багаж клінічних знань з одночасним підвищенням пізнавальної здатності іноземних студентів.

Не менш важливою є правильна організація самостійної роботи студента з вивчення і оволодіння окремими позааудиторними темами з залученням низки інноваційних технологій: використання інтернет-мережі, електронних варіантів напрацювань кафедри гістології, цитології та ембріології нашого та інших вузів. Індивідуалізація процесу навчання має на увазі активне впровадження самостійного вивчення матеріалу студентами, при якому відбувається поглиблення, закріплення знань та активний розвиток дистанційних технологій навчання. Самостійна робота завжди викликала утруднення в іноземних студентів, особливо на перших курсах, оскільки потрібно навчитися запам'ятовувати головне, розвивати мислення й функції розуміння нового на базі старого. Пріоритет самостійного навчання студентів потребує від викладача і навчального відділу відповідної реорганізації навчального процесу, розробки належних форм і методів, орієнтованих на розвиток і використання інтернет-технологій у навчальному процесі. [8,10,14,15]. Викладачі кафедри гістології, цитології та ембріології мотивують і заохочують самостійну роботу студентів, наголошуючи, що вона є важливою формою навчального процесу і буде заслухана й оцінена. Одним із видів самостійної роботи для студентів-іноземців є підготовка доповіді з мультимедійною презентацією на тему, визначену навчальним планом позааудиторних робіт. Такий короткий виступ студента серед одногрупників із викладом наукового матеріалу має великий повчальний і освітній потенціал. Це виховує в майбутніх лікарів працюovitість, самостійне мислення, різнобічний підхід до досліджуваної теми, а також вчить логічно будувати думку та доступно доносить інформацію до слухачів.

Для студентів досвідченими викладачами кафедри постійно проводяться консультації з вивчення поточного матеріалу і низка консультацій із підготовки до державного ліцензійного іспиту "Крок 1".

Висновок

Для успішного вивчення іноземними студентами предмету «Гістологія, цитологія та ембріологія» викладачі ІФНМУ до кожного студента підходять індивідуально, урахувавши його мовну підготовку, базовий рівень знань, здатність працювати самостійно та володіння практичними навичками. Використання сучасних інноваційних засобів та методик проведення аудиторних занять дозволяє зацікавити студентів, стимулює внутрішню мотивацію до самостійного навчання та поглибленого вивчення дисципліни. Усе це в комплексі сприяє формуванню висококваліфікованих спеціалістів уже на перших курсах навчання.

Література

1. Беденюк А. Д. Доктрина ведення навчального процесу у державних вищих медичних навчальних закладах згідно з кредитно-модульною системою / А. Д. Беденюк // Медична освіта. — 2012. — № 1. — С. 13-14.
2. Булах І. Є. Проблеми оцінювання знань студентів у контексті вимог Болонської декларації / І. Є. Булах, О. П. Волосовець, М. Р. Мруга // Медична освіта. — 2011. — № 2. — С. 20-22.
3. Волосовець О. П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі / О. П. Волосовець // Медична освіта. — 2005. — № 2. — С. 12-16.
4. Гришук М. І. Науково-методичні основи викладання фундаментальних дисциплін іноземним студентам-медикам / М. І. Гришук // Медична освіта. — 2012. — № 3. — С. 27-29.
5. Думанський Ю. В. Освоєння студентами практичних навичок при кредитно-модульній організації навчального процесу: проблеми та пошук шляхів їх вирішення / Ю. В. Думанський, О. М. Талалаєнко, М. Б. Первак // Медична освіта. — 2011. — № 3. — С. 79-81.
6. Згуровський М. З. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу / М. З. Згуровський. — К.: Політехніка, 2004. — 76 с.
7. Колесник Ю. М. Якість підготовки фахівців – головна складова Болонського процесу / Ю. М. Колесник, Ю. М. Нерянов, В. М. Компанієць // Медична освіта. — 2011. — № 2. — С. 71-74.
8. Костев Ф. І. Активні методи навчання студентів-медиків / Ф. І. Костев, Р. В. Савчук, О. М. Ухаль, В. Д. Швець, О. В. Борисов, М. В. Шостак // Медична освіта. — 2016. — № 1. — С. 29-31.
9. Лісовий В. М. Якість освіти в контексті Болонського процесу: реалії та перспективи / В. М. Лісовий, В. А. Капустник // Медична освіта. — 2010. — № 2. — С. 120-123.
10. Медична освіта у світі та в Україні / [Ю. В. Поляченко, В. Г. Педерей, О. П. Волосовець та ін.]. — К.: Книга плюс, 2005. — 383 с.
11. Мілерян В. Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах / В. Є. Мілерян. — К., 2006. — 80 с.
12. Ждан В. М. Місце та роль самостійної роботи студента в кредитно-модульній системі організації навчального процесу / В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, О. В. Шешукова [та ін.] // Медична освіта. — 2011. — № 2. — С. 52-54.
13. Бочаров В. А. Організація навчання студентів в умовах кредитно-модульної системи / В. А. Бочаров, Г. І. Макурина, Т. М. Пахольчук [та ін.] // Запорозький медичний журнал. — 2010. — Т. 12, № 2. — С. 160-161.
14. Дзяк Г. В. Про напрямки удосконалення якості підготовки студентів / Г. В. Дзяк, Т. О. Перцева, Л. Ю. Науменко [та ін.] // Медична освіта. — 2010. — № 2. — С. 100-101.
15. Волосовець О. П. Удосконалення засвоєння практичних навичок і методик студентами та лікарями-інтернами – важлива складова кадрової перебудови первинної ланки медичної допомоги населенню України / О. П. Волосовець, Ю. С. П'ятицький, І. С. Вітенко [та ін.] // Медична освіта. — 2012. — № 3. — С. 5-7.

Реферат

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ НА КАФЕДРЕ ГИСТОЛОГИИ, ЦИТОЛОГИИ И ЭМБРИОЛОГИИ ИФНМУ

Гевка О.И.

Ключевые слова: высшее образование, студенты-иностранцы, гистология, цитология и эмбриология.

Ежегодно растет количество студентов-иностранцев в высших медицинских заведениях Украины, в частности в ИФНМУ, что обусловлено высоким качеством медицинского образования и финансовой доступностью обучения. В свою очередь это стимулирует развитие медицинской науки и образования нашего государства, а также их интеграцию в международное научно-образовательное сообщество. Преподавание предмета на кафедре гистологии, цитологии и эмбриологии иностранным гражданам способствует формированию высококвалифицированных специалистов, поскольку базируется на индивидуальном подходе и стимулирует студентов постоянно готовиться к практическим занятиям, повышает мотивацию к самостоятельной работе, развивает клиническое мышление и коммуникативные навыки.

Summary

PECULIARITIES OF TEACHING INTERNATIONAL STUDENTS AT THE DEPARTMENT OF HISTOLOGY, CYTOLOGY AND EMBRYOLOGY, IVANO FRANKIVSK NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY

Gevka O.I.

Key words: higher education, international students, histology, cytology and embryology.

The number of foreign students in higher medical institutions of Ukraine, including IFNMU, increases every year due to the high quality of medical education and its affordability. This in turn stimulates the development of medical science and education in our country, as well as promotes their integration into the international scientific and educational context. Teaching international citizens at the Department of Histology, Cytology and Embryology contributes to the formation of highly skilled professionals as it is based on individual approach and constantly encourages students to prepare for classes, increases their motivation to work independently, develops their clinical thinking and communication skills.